

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 694/2023-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], obaja zastúpení Advokátskou kanceláriou Ivan Syrový, s.r.o., Kadnárova 83, Bratislava, proti postupu Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 10Co/15/2023 (predtým vedenom pod sp. zn. 10Co/219/2017) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 10Co/15/2023 a predtým vedenom pod sp. zn. 10Co/219/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Krajský súd v Trnave **je povinný** zaplatiť sťažovateľom finančné zadost'učinenie každému **300 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Krajský súd v Trnave **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 16. novembra 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 9C/171/1996 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10Co/219/2017. Navrhujú prikázať krajskému súdu konať v konaní vedenom pod sp. zn. 10Co/219/2017 bez zbytočných prietáhov. Zároveň navrhujú priznať každému z nich primerané finančné zadost'učinenie v sume 16 000 eur a na jeho úhradu zaviazať okresný súd, ako aj priznať každému z nich primerané finančné zadost'učinenie v sume 4 000 eur a na jeho úhradu zaviazať krajský súd. Zároveň navrhujú priznať im náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 694/2023-16 z 19. decembra 2023 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie v časti, v ktorej sťažovatelia namietajú porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10Co/15/2023 a predtým vedenom pod sp. zn. 10Co/219/2017. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

3. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a pripojeného spisu všeobecného súdu vyplýva, že sťažovatelia podali 30. septembra 1996 na okresnom súde žalobný návrh „na vypratanie nehnuteľností a zákaz užívania nehnuteľností“. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 9C/171/96. Okresný súd rozsudkom č. k. 9C/171/1996-974 z 5. mája 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodol vo veci samej tak, že žalobný návrh zamietá (výrok I) a o náhrade trov konania rozhodne do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (výrok II).

4. Ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 680/2016-50 z 21. marca 2017, právoplatným 25. apríla 2017 (ďalej len „nález z 21. marca 2017“), vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9C/171/96 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň priznal každému z nich finančné zadost'učinenie v sume 1 000 eur, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

5. Dňa 23. júna 2017 bol súdny spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľov podanom proti rozsudku okresného súdu (opätovne). Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 10Co/219/2017. Krajský súd rozsudkom č. k. 10Co/219/2017-1102 z 22. novembra 2017 (ďalej len „rozsudok krajského súdu z 22. novembra 2017“) potvrdil rozsudok okresného súdu a žalovaným priznal voči žalobcom právo na náhradu trov odvolacieho konania v plnej výške. O dovolaní žalobcu 2 podanom proti rozsudku krajského súdu z 22. novembra 2017 rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorému bol súdny spis predložený na rozhodnutie 9. decembra 2020 (už druhýkrát po prvotnom vrátení súdneho spisu ako predčasne predloženého), uznesením sp. zn. 2Cdo/329/2020 z 20. decembra 2022 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) tak, že tento rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie z dôvodu porušenia § 384 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Súdny spis bol predložený krajskému súdu na opätovné rozhodnutie 16. februára 2023. Krajský súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 10Co/15/2023-1437 zo 6. decembra 2023 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil a žalovaným priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľov je tvrdenie, že napriek existencii nálezu ústavného súdu z 21. marca 2017 nedošlo k zrýchleniu dotknutého konania, keďže ich vec nie je právoplatne skončená ani po vyše 27 rokoch. Akcentujú neprimerane dlhú dobu trvania ich konania. Po krátkom chronologickom prehľade uvádzajú, že súdny spis bol najvyšším súdom vrátený krajskému súdu (po uskutočnení dovolacieho konania, v rámci ktorého dovolací súd zrušil rozsudok krajského súdu z 22. novembra 2017) na opätovné rozhodnutie už vo februári 2023, pričom pojednávanie vo veci bolo nariadené na 6. december 2023, t. j. až po desiatich mesiacoch. Konštatujú, že nejde o právne ani fakticky zložitú vec.

III.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľov

7. Krajský súd uviedol, že vo veci konal a aj naďalej koná bez zbytočných prietahov. Keďže dotknutá vec sťažovateľov mu bola na rozhodovanie predkladaná v priebehu rokov opakovane, poskytol ústavnému súdu chronologický prehľad úkonov, ktoré v nej vykonal. Konkrétnejšie popísal tie, ktoré realizoval po predložení mu veci 16. februára 2023 (v súvislosti so zrušením rozsudku krajského súdu z 22. novembra 2017 uznesením najvyššieho súdu). Vyššia súdna úradníčka dala 22. februára 2023 pokyn na doručovanie rozhodnutia dovolacieho súdu. Súdny spis bol zákonnej sudkyňi krajského súdu predložený 22. marca 2023 a bol zaradený do poradia prednostných vecí ako vec reštančná. Z dôvodu nesprávneho doručovania uznesenia najvyššieho súdu bolo toto doručované opätovne (november 2023). Pojednávanie vo veci bolo nariadené na 6. december 2023, kedy sa aj konalo, a bolo na ňom rozhodnuté rozsudkom o odvolaniach sťažovateľov podaných proti rozsudku okresného súdu. Písomné vyhotovenie rozhodnutia bolo expedované 5. januára 2024.

8. Sťažovatelia vo svojej replike zotrvali na argumentácii prezentovanej v ústavnej sťažnosti a tvrdení o celkovej neprimeranej dĺžke konania (sp. zn. 9C/171/1996). Nad jej rámec vyjadrili nesúhlas s tvrdením krajského súdu o jeho konaní bez zbytočných prietahov. K tým podľa ich názoru došlo v súvislosti s prvotným chybným doručovaním uznesenia najvyššieho súdu. Zároveň nie je zrejmé, prečo došlo k opätovnému doručovaniu uznesenia najvyššieho súdu až 9. novembra 2023, keď vec bola zákonnej sudkyňi predložená už 22. marca 2023. Predmetný postup sťažovatelia označili za nedbanlivostný. Navrhli priznať každému z nich finančné zadostučinenie 10 000 eur.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov a spisu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

10. Podstata námietok sťažovateľov v súvislosti s namietaným porušením ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej

lehote je založená na tvrdení, že k porušeniu týchto ich práv došlo nedbanlivostnou činnosťou krajského súdu a celkovou neprimeranou dĺžkou trvania dotknutého konania.

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (m. m. I. ÚS 41/02). Okrem toho ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (IV. ÚS 187/07).

12. Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade ide o bežnú súčasť sporovej agendy na všeobecných súdoch, pričom podklad na rozhodnutie tvorí súdnou praxou ustálená a používaná právna úprava. Vzhľadom na uvedené nie je možné danú vec považovať za právne zložitú (ako to ústavný súd skonštatoval už v náleze z 21. marca 2017). V rámci odvolacieho konania nezaznamenal významnú skutkovú zložitnosť veci, čo netvrdil ani krajský súd, okrem poukazu na nezanedbateľný obsahový rozsah súdneho spisu.

13. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúmvanej veci, ústavný súd uvádza, že im možno vytknúť, že netvrdili a ani nepreukazovali, že by sa snažili zjednať nápravu prostredníctvom sťažnosti adresovanej predsedovi krajského súdu či prípadnými inými urgenciami. Ústavnú sťažnosť podali v čase, keď už mali vedomosť o termíne nariadeného pojednávania na 6. december 2023. Uvedené skutočnosti ústavný súd zohľadnil pri priznaní finančného zadosťučinenia. Okrem toho nezistil inú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu.

14. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup krajského súdu v namietanom konaní ako tretie kritérium. V prvom rade dáva do pozornosti, že ak v dvoch konaniach (formálne označených inými spisovými značkami) ide o rozhodovanie o stále tom istom odvolaní sťažovateľa proti tomu istému rozsudku, je, vychádzajúc z ústavným súdom konštantne presadzovanej materiálnej ochrany ústavnosti, nutné hodnotiť tieto (formálne) dve konania materiálne ako to isté konanie, pričom aj Európsky súd pre ľudské práva posudzuje konanie ako jeden celok a prístup, pri ktorom sa neposudzuje konanie ako jeden celok, resp. sa neposudzuje celková dĺžka konania, považuje za príliš formalistický, ktorý nie je v súlade so zárukami čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (m. m. nález sp. zn. III. ÚS 694/2016 z 13. júna 2017, č. 22/2017 ZNaU). Vzhľadom na to, že krajský súd ako súd odvolací rozhodoval v rámci napadnutého konania aktuálne druhýkrát o odvolaní sťažovateľov, ústavný súd odvolacie konania vedené formálne pod rôznymi spisovými značkami hodnotil ako jeden celok. Ich priebeh je poznačený najmä nesústredenou činnosťou krajského súdu. Nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (m. m. IV. ÚS 22/02, I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 103/09).

15. Ústavný súd identifikoval nesústredenú činnosť odvolacieho súdu v zrušení prvotného rozsudku krajského súdu z 22. novembra 2017 z dôvodu, že krajský súd nepostupoval v zmysle § 384 ods. 1 Civilného sporového poriadku. V dôsledku tejto skutočnosti rozhodoval odvolací súd opätovne, a to po vrátení mu veci (už pod inou spisovou značkou), čo predĺžilo namietané konanie takmer o rok. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti argumentujú, že ich vec nie je z uvedeného dôvodu právoplatne skončená ani po 27 rokoch. Tomuto tvrdeniu možno prisvedčiť len čiastočne. Po vydaní rozsudku krajského súdu z 22. novembra 2017 totiž došlo k rozhodovaniu dovolacieho súdu (približne 3 roky) a k vykonávaniu s tým súvisiacej činnosti okresným súdom (celkovo približne 2 roky). Predmetné obdobie však rozhodne nie je možné pričítať krajskému súdu ako celok (ako bolo uvedené, je možné pri rátať mu na ťarchu obdobie takmer jedného roka).

16. Zohľadňujúc všetky skutočnosti relevantné pre danú vec, ústavný súd dospel k záveru, že nesústredeným postupom krajského súdu v dotknutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu sťažovateľmi označených práv (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

17. Vzhľadom na skutočnosť, že v napadnutom konaní krajský súd po podaní ústavnej sťažnosti už o odvolaní sťažovateľov opätovne rozhodol 6. decembra 2023, ústavný súd nevyhovел návrhu sťažovateľov prikázať krajskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov (bod 4 výroku tohto nálezu).

18. Sťažovatelia sa domáhali aj primeraného finančného zadosťučinenia (4 000 eur, resp. 10 000 eur v replike). Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (m. m. IV. ÚS 210/04). Berúc do úvahy okolnosti prípadu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy považoval priznanie sumy 300 eur každému z nich za primerané finančné zadosťučinenie (bod 2 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti, t. j. nad rámec priznaného finančného zadosťučinenia, ústavnej sťažnosti nevyhovел (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

19. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Pri znížení náhrady uplatnených trov ústavný súd vychádzal z § 73 zákona o ústavnom súde regulujúceho trovy konania na ústavnom súde. Zákon o ústavnom súde nestavia právo na náhradu trov konania do nárokovateľnej polohy, ako je to v iných druhoch regulovaných právno-aplikačných procesov (napr. civilné sporové konanie, správne súdne konanie, exekučné konanie). Ústavný súd disponuje širokým priestorom na úvahu o tom, či vôbec priznať náhradu trov konania, a ak áno, v akom rozsahu. V posudzovanej veci tento priestor ústavný súd využil na redukciu uplatnenej náhrady trov konania (viac sťažovateľov zastúpených rovnakým právnym zástupcom a totožné dôvody ich sťažnosti) v posudzovanej veci (m. m. II. ÚS 136/2023, II. ÚS 493/2023).

20. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti). Za tieto úkony uskutočnené v roku 2023 patrí odmena v sume dvakrát po 208,67 eur a režijný paušál v sume dvakrát 12,52 eur. Celkove teda trovy právneho zastúpenia spolu s 20 % DPH, ktorej platiteľom je právna zástupkyňa sťažovateľov, predstavujú sumu 530,86 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Písomné vyjadrenie sťažovateľov doručené 23. januára 2024 ústavný súd nevyhodnotil vzhľadom na jeho obsah ako podanie rozhodné pre rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 1. februára 2024

Miloš Maďar
predseda senátu